

Klimat- och
näringslivsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss ang slutredovisning av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet

Landsorganisationen i Sverige (LO) har beretts tillfälle att yttra sig över slutredovisningen av regeringsuppdraget att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet. LO tillstyrker förslagen.

LO vill även ta tillfället i akt att uppmuntra regeringen att beakta kopplingen mellan avfallsbrottslighet och arbetslivskriminalitet genom att redan nu tillföra mer resurser till arbetet mot arbetslivskriminalitet. De förslag som lämnas i slutrapporten är välkomna men ej tillräckliga.

LO menar att *arbetstagarperspektivet* och de risker som är förenade med avfallsbrottslighet för de som hanterar avfallet måste prioriteras, vilket inte är fallet i dag.

Avfallsbranschen hör till de mer riskutsatta branscherna i Sverige. Enligt statistik från Arbetsmiljöverket har avfallsinsamling, återvinning och avfallshantering genomgående högre nivåer av arbetsolyckor än genomsnittet för arbetsmarknaden.¹ Arbetstagare inom avfalls- och återvinningssektorn exponeras ofta för risker såsom brandfarligt avfall, farliga kemikalier, damm, tunga lyft och andra belastningsergonomiska risker. Arbetsgivaren har ett stort ansvar för att hantera dessa risker genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete och genom att säkerställa att arbetstagare får rätt kompetens. Det finns stora risker för att detta nedprioriteras när tillsynen är eftersatt eller obefintlig. Bristen på kontroll och ansvar leder till att oseriösa och kriminella aktörer väljer att satsa på avfallsbranschen på grund av de goda chanserna att göra stora vinster genom fusk, utnyttjande och kriminalitet.

LO är positiva till förslaget att regeringen ger Arbetsmiljöverket i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna och övriga myndigheter

¹ [Arbetsskador 2025](#) Se tabell 2.7 a (s. 37) och tabell 2.7b (s. 38).

i Center mot arbetslivskriminalitet (AKC) utreda hur länsstyrelserna kan samverka med AKC inom frågor som rör avfallsbrott. Men det kommer inte vara tillräckligt utan kraftigt utökade resurser. De resurser som i dag finns budgeterade för arbetet mot arbetslivskriminalitet är otillräcklig och detta måste åtgärdas innan nya uppdrag läggs till. I den senaste årsrapporten skriver myndigheterna följande under utmaningar:

Alla center upplever att begränsade personalresurser är en stor utmaning. Fokus ligger på operativt arbete som insatsplanering, kontroller och återkoppling, vilket gör att det saknas tid för djupare och mer kvalitativt arbete enligt regeringsuppdraget.²

Regeringen behöver göra mycket mer omfattande satsningar redan nu för att AKC och myndigheterna mot arbetslivskriminalitet ska bidra till att stävja den omfattande avfallsbrottsligheten på ett effektivt sätt.

Bakom den beskrivna problematiken av avfallsbrottslighet finns arbetstagare som på olika sätt hanterar avfallet och därmed möjliggör brottsligheten. Det kan handla om arbetstagare som både samlar in avfall, sorterar avfall, transporterar avfall och slutligen lastar av avfallet. Detta kan ske i flera led och leveranskedjor. Här är det även mycket viktigt att understryka att den möjliggörande arbetstagaren inte behöver göra detta med ont uppsåt utan hen står utan val och är tvingad att vara en del av det avfallskriminella upplägget.

Exempelvis så kan det fungera på följande sätt. I ett första led hanteras byggavfall från en renovering av byggnadsarbetarna på byggarbetsplatsen. I ett andra led delas avfallet upp. I ett tredje led transporteras en viss andel av avfallet till en annan marknad. I mottagarlandet separeras värdefulla delar från avfallet eller alternativt så omvandlas avfallet i sändarlandet till en fungerande vara i mottagarlandet. Det kan exempelvis handla om ett antal gamla kylskåp som i Sverige kategoriseras som avfall men som på en annan marknad uppfattas som en fungerande vara. Liknande upplägg finns med olika tekniska produkter som innehåller värdefulla metaller eller andra komponenter. Men för att komma åt dem krävs att avfallet demonteras på olika sätt vilket medför stora risker för både miljö och arbetare i mottagarlandet.

Med anledning av detta anser LO att följande perspektiv ska beaktas av regeringen:

² Redovisning av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan, s. 71.
<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbetslivskriminalitet/sa-jobbar-myndigheterna-mot-arbetslivskriminalitet/>

- Arbetstagare som både offer och möjliggörare – hur kan ansvariga myndigheter arbeta mer strukturerat för att upptäcka, stoppa och sanktionera arbetet med illegal hantering av avfall genom att skydda arbetstagare och motarbeta och stoppa de aktörer som fuskar, begår regelöverträdelser eller brott mot de regelverk som reglerar avfallshantering i både Sverige och internationellt. LO kan konstatera att oseriösa och kriminella aktörer har som affärsidé att inte följa rådande arbetsmiljölagstiftning (både på nationell och EU-nivå) och att det även påverkar hanteringen av exponeringen av farliga ämnen. Avfallsskriminella upplägg ökar med andra ord risken att arbetstagare utsätts för exponering för farliga ämnen. Asbest är ett väldokumenterat exempel som orsakar arbetsrelaterade sjukdomar såsom cancer. Trots mängder av regelverk, utbildningar och särskilda processer för hantering av dessa farliga ämnen är regelöverträdelser mycket vanliga. Det högsta priset för denna brottslighet betalar den arbetare som blir sjuk och i värsta fall avlider i förtid. Vid hantering av exempelvis industriavfall måste särskilda åtgärder vidtas för att undvika exponering av kemikalier och inom byggindustrin finns det särskilt regelverk för hur asbest måste hanteras. LO vill särskilt understryka att det är arbetsgivaren, inte arbetstagaren, som är ansvarig och har rådighet över det utförda arbetet.
- Vilka regler och vilket ansvar gäller för arbetsgivare/beställare som ansvarar för hanteringen, frakten, mottagandet och sorteringen av avfall från Sverige och deras arbetsledning av arbetstagare som utför arbetet?
- Vilka regler och vilket ansvar gäller för arbetsgivare/beställare som ansvarar för transporten av illegalt avfall och deras arbetsledning av arbetstagare som utför arbetet?

Slutredovisningen konstaterar att tillsynen ofta är undermålig. LO delar helt denna bedömning. Men för att lyckas bygga upp robusta system och därmed både motverka och lagföra avfallsbrott behöver arbetsmarknadens parter involveras i arbetet framåt. På arbetsgivarsidan finns exempelvis Branschorganisationen för byggnadsberedning (BFB) som aktivt arbetar med att förbättra delar av byggbranschen där det finns stora utmaningar i dag (hålltagning, rivning och sanering). Ett annat exempel är parterna hur byggsektor arbetar aktivt med att förbättra arbetsmiljön inom yrken där avfallshantering utförs. Det har till och med inom ramen för Byggbranschens yrkesnämnd tagits fram yrket Demonteringsarbetare.

³

LO vill avslutningsvis påpeka att det är arbetstagare som i praktiken genomför de förändringar som krävs för att öka återanvändningen,

³ <https://www.byggbranschensyrkesnamnd.se/kvalifikationer/demonteringsarbetare/>

materialåtervinningen och resurseffektiviteten i ekonomin. I den gröna omställningen uppstår nya krav på kunskap om material, reparation, sortering och hantering av återbrukade produkter och återvunna råvaror. För att den gröna omställningen ska bli långsiktigt hållbar krävs därför investeringar i kompetensutveckling, goda arbetsvillkor och en säker arbetsmiljö, vilket i sin tur kräver att seriösa och långsiktiga aktörer kan konkurrera på en fungerande marknad. När seriösa aktörer får svårare att konkurrera försämras villkoren för arbetarna och i förlängningen försämras avfallshanteringen i hela samhället.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Mattias Schulstad
Handläggare